

Tavara- ja palveluhankintoja koskeva tilannekuva ja toimintatapaohje

Ukrainan sodan aiheuttama häiriötilanne

28.3.2022

Tilannekuva tavara- ja palveluhankintojen osalta

- Tilannekuvaa ja menettelytapoja on käsitelty hankintapalveluiden ja lakipalveluiden kesken 25.3.2022
- Hankintapalveluille on tullut enenemissä määrin yhteydenottoja koskien hankintasopimusten hintojen korottamista liittyen Ukrainan sodan aiheuttamaan häiriötilanteeseen:
  - Hintojen korottamisen perusteeksi on esitetty Ukrainan sodasta aiheutuneiden pakotteiden ja vastapakotteiden muutokset esim. raaka-ainehintoihin.
  - Lisäksi voidaan yleisesti todeta, että yleinen kustannustason nousu on lisännyt sopijakumppaneiden yhteydenottoja liittyen hintojen korottamiseen.
- Hintojen korotustarve on kohdistunut erityisesti
  - polttoaineen hinnannousun aiheuttamiin kuljetuskustannuksiin,
  - elintarvikkeisiin ja
  - paperihankintoihin.
- Toimitusvaikeuksia koskevia tietoja kerätään erikseen.

Toimintatapaohje

- Tässä ohjeessa on kuvattu muiden kuin urakkahankintojen eli tavara- ja palveluhankintojen (sisältäen myös IT-hankinnat) menettely liittyen Ukrainan sodan aiheuttamiin vaikutuksiin hankintoihin ja hankintasopimukseen
- Ohje on tarkoitettu kaikille, jotka kilpailuttavat tavara- ja palveluhankintoja (myös IT-hankintoja) sekä valmistelevat ja hallinnoivat em. hankintojen hankintasopimuksia
- Ohjetta sovelletaan sekä hankintalain että erityisalojen hankintalain mukaan kilpailutettaviin hankintoihin ja hankintasopimukseen

Pakotteiden huomioiminen tarjouspyynnössä

1/2

- **Kaikkiin** tavara- ja palveluhankintojen (myös IT-hankintojen) tarjouspyyntöihin lisätään ehdokkaita ja tarjoajia koskeva soveltuvuusvaatimus liittyen pakotteisiin (ks. seuraava sivu)
- Hankinnan kilpailuttaja tai muu hankinnasta vastaava taho vastaa tekstin lisäämisestä **kaikkiin** valmisteilla oleviin tarjouspyyntöihin sekä **kaikkiin** käynnissä oleviin kilpailutuksiin, mikäli tämä on hankintalain puitteissa ja teknisesti mahdollista
  - Vaatimus lisätään osaksi ehdokkaille ja tarjoajille asetettavia soveltuvuusvaatimuksia.

Pakotteiden huomioiminen tarjouspyynnössä

2/2

Ehdokkaille ja tarjoajille asetettava soveltuvuusvaatimus osallistumis- ja tarjouspyyntöön:

”Euroopan unioni ja Yhdistyneet kansakunnat ovat asettaneet ja saattavat tulevaisuudessa asettaa pakotteita lainsäädännön ja/tai toimielintensä päätöksillä. Tarjoaja vakuuttaa, että edellä tarkoitettuja pakotteita ei ole asetettu 1) tarjoajalle, 2) tarjoajan hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenille tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttäville henkilöille eikä 3) tarjoajan välittömille tai välisille omistajille. Lisäksi tarjoaja vakuuttaa, ettei sen toiminta tai sen tuottamien tuotteiden tai palvelujen käyttö riko em. pakotteita.

Edellä esitetyt vaatimukset ja määräykset koskevat myös mahdollisia voimavara-alihankkijoita ja mahdollisen ryhmittymän kaikkia jäseniä sekä sellaisia tarjoajan mahdollisia alihankkijoita, jotka osallistuvat hankinnan toteuttamiseen.”

Pakotteiden huomioiminen hankintasopimuksessa 1/2

- **Kaikkiin** tavara- ja palveluhankintojen (myös IT-hankintojen) hankintasopimukseen lisätään pakotteita koskeva ehto (ks. seuraava sivu).
- Hankinnan kilpailuttaja tai hankinnasta vastaava taho vastaa tekstin lisäämisestä kaikkiin valmisteilla oleviin hankintasopimusluonnoksiin sekä kaikkiin käynnissä olevien kilpailutusten hankintasopimusluonnoksiin, mikäli tämä on hankintalain puitteissa ja teknisesti mahdollista.
  - Sopimuskohta lisätään erilliseksi omaksi kohdakseen hankintasopimukseen.

Pakotteiden huomioiminen hankintasopimuksessa 2/2

Hankintasopimuksen ehto liittyen pakotteisiin (tavara- ja IT-hankinnoissa toimittaja, palveluhankinnoissa palveluntuottaja):

”Euroopan unioni ja Yhdistyneet kansakunnat ovat asettaneet ja saattavat tulevaisuudessa asettaa pakotteita lainsäädännön ja/tai toimielintensä päätöksillä. Toimittaja/Palveluntuottaja vakuuttaa, että edellä tarkoitettuja pakotteita ei ole asetettu 1) Toimittajalle/Palveluntuottajalle, 2) Toimittajan/Palveluntuottajan hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenille tai edustus-, päätös- tai valvontavaltaa käyttäville henkilöille eikä 3) Toimittajan/Palveluntuottajan välittömille tai välisille omistajille. Lisäksi Toimittaja/Palveluntuottaja vakuuttaa, ettei sen toiminta tai sen tuottamien tuotteiden tai palvelujen käyttö riko em. pakotteita.

Edellä esitetyt vaatimukset ja määräykset koskevat myös mahdollisia voimavara-alihankkijoita ja mahdollisen ryhmittymän kaikkia jäseniä sekä sellaisia Toimittajan/Palveluntuottajan mahdollisia alihankkijoita, jotka osallistuvat hankinnan toteuttamiseen.

Toimittaja/Palveluntuottaja ilmoittaa välittömästi Tilaajalle, jos em. pakotteita asetetaan yhdellekään em. tahoista.

Toimittaja/Palveluntuottaja antaa pyynnöstä viipymättä Tilaajalle tiedot välittömistä tai välillisistä omistajistaan, alihankkijoistaan ja muista edunsaajistaan. Lisäksi Toimittaja sitoutuu ilmoittamaan viipymättä Tilaajalle, jos hankintaan liittyvät suoritukset voivat välillisesti tai välittömästi päättyä tai ovat päätyneet pakotteiden kohteena olevalle taholle.

Jos 1) Euroopan unioni tai Yhdistyneet kansakunnat asettavat tai ovat asettaneet Toimittajalle/Palveluntuottajalle tai yllä mainituille tahoille pakotteita tai 2) hankintaan liittyvät suoritukset voivat päättyä tai ovat päätyneet välillisesti tai välittömästi taholle, jolle on asetettu tässä kohdassa tarkoitettuja pakotteita, Tilaaja voi irtisanoa tämän sopimuksen päättymään välittömästi joko kokonaan tai niiden tuotteiden, toimitusten tai palvelujen osalta, joihin pakotteet kohdistuvat. Jos tämän kohdan mukaisia vakuutuksia tai ehtoja on rikottu, Toimittaja/Palveluntuottaja on velvollinen korvaamaan Tilaajalle kaikki sille aiheutuneet vahingot.”

Lähtökohdat hinnankorotusten ja sopimusmuutosten arvioimiselle

- Toimittajien tai palveluntuottajien esittämiin hinnankorotuksiin ja sopimusmuutoksiin noudatetaan Turun kaupunginhallituksen asettamia yleisiä linjauksia.
- Lähtökohtaisesti hinnankorotusehdotuksissa noudatetaan hankintasopimuksessa esitettyjä ehtoja.
  - Mikäli hankintasopimuksessa ei ole ehtoja hintojen korottamisesta, hankintalaki ei salli lähtökohtaisesti hinnan korottamista ns. ohi sopimuksen, vaan kyseessä on olennainen muutos, joka edellyttää, että hinnankorottamiselle on hankintalain 136 §:n 2 momentin mukainen peruste.
- Myös muihin hankintasopimusten muutosesityksiin noudatetaan lähtökohtaisesti hankintasopimuksessa esitettyjä ehtoja.
  - Ehdotetun sopimusmuutoksen sallittavuutta on arvioitava hankintalain 136 §:n perusteella.

Toimittajien/palveluntuottajien konkreettiset vaatimukset

- Ukrainan sodan takia esitettäviä hinnankorotus- ja sopimusmuutosehdotuksia arvioidaan sopimuksittain ja tapauskohtaisesti ottaen huomioon toimittajan tai palveluntuottajan esittämät perusteet hintojen korottamiselle tai sopimuksen muuttamiselle, Ukrainan sodan vaikutukset kyseessä olevaan sopimukseen sekä mahdollinen ylivoimaisen esteen käsillä olo.
  - Arvioinnissa on otettava huomioon se, että hintojen yleinen kustannuskehitys ei lähtökohtaisesti ole peruste hankintasopimuksesta poikkeamiselle, vaan asiassa on arvioitava nimenomaan sitä, millaisia vaikutuksia Ukrainan sodalla on ollut ko. hankintasopimuksen toteuttamiseen.
  - Ylivoimaisesta esteestä on voitu sopia varsinaisessa hankintasopimuksessa tai hankintasopimuksen liitteenä olevissa yleisissä sopimusehdoissa (kuten JYSE-ehdot tai JIT-ehdot).

Reunaehdot hintojen korottamiselle ja sopimuksen muuttamiselle

- Mikäli toimittaja tai palveluntuottaja on esittänyt hintojen korottamista tai sopimuksen muuttamista, noudatetaan Turun kaupungin yleisten linjausten lisäksi seuraavia reunaehtoja:
  - Hintojen korotustarpeen tai sopimuksen muutostarpeen on tullut johtua nimenomaan Ukrainan sodan aiheuttamista syistä.
  - Yksipuolisia hintojen korotusesityksiä tai sopimusmuutosehdotuksia ei sallita, vaan hintojen korottamiseen ja sopimusten muuttamiseen on aina saatava molempien sopijapuolten suostumus.
  - Hinnankorotusesityksissä ja sopimusten muuttamisessa on otettava huomioon hankintalain asettamat reunaehdot hankintasopimusten muuttamiselle siten, ettei mahdollisesta hinnan korottamisesta tai sopimuksen muuttamisesta muodostu kaupungille hankintalain mukaista riskiä.
  - Hinnan korotus voi olla voimassa vain tietyn ajanjakson ajan, ei koko loppu sopimuskautta.
  - Mahdollinen hintojen korotus korvattaisiin vain siltä osin, kun se on syntynyt Ukrainan sodasta johtuvien pakotteiden asettamisen jälkeen.

Muuta

- Tavara- ja palveluhankinnoissa seurataan ja noudatetaan tarvittavin ja soveltuvin osin myös valtakunnallisia ohjeistuksia, kuten Kuntaliiton Julkisten hankintojen neuvonta yksikön antamia ohjeistuksia, liittyen Ukrainan sodan vaikutuksiin hankintoihin ja hankintasopimukseen.
- Tulevissa kilpailutuksissa on arvioitava tarkoituksenmukainen hinnantarkastusmenetelmä kustannusnousujen kompensoimiseksi esimerkiksi indeksiehtojen perusteella.
  - Indeksiehtojen asettamisessa on huomioitava myös indeksin mahdollinen lasku ja sen vaikutukset sopimushintoihin.

